

SERMO LXXVII.

In Natali Innocentium I.

Hunc sermonem, licet ex Cod. Cass. XII, fol. 41 erutum, sancto Augustino vindicare minime audeam. Sententiæ nihil nisi puerile præ se ferunt, et tanto Doctore prorsus indignum, ut legenti facillime patebit. Unde quamvis sancto Augustino in codice tribuatur, istum Doctore nostro abjudicare non dubitamus. Locus ejus in appendice post sermonem Maurinensem CCXXI, cum numero in Natali sanctorum Innocentium v.

SYNOPSIS.

- I. Innocentes Christi amici pro amico Christo jugulantur.
 II. Persecutionis crudelitas in feriendo, et lamentatio matrum.
 III. Epilogus.

I. ADMONITI sunt Magi in somnis ab Angelo, ne reversi Herodi nuntiarent de Christo, sed per aliam viam ad suam regionem pergerent. Tunc Herodes cum se videret a Magis esse delusum, facie immutatus, animo conturbatus, Scribas ad se et Seniores vocari jussit, a quibus exquirebat dicens: Ubi certum habetis regem futurum nasci? Illi autem dixerunt: « In Bethleem Judæ; sic enim scriptum est: Et tu, inquit, Bethleem Juda, non minima eris inter principes Juda; ex te enim exiet qui rectorus est populum meum Israël¹. » Tunc Herodes armatum militem destinavit; cum

¹ Matth. II, 4-6, et Mich. V, 2.

SERMO LXXVII, IN NATALI INNOCENTIUM I. 411

terribili jussu interminatus dixit: « Ite in Bethleem Judæ » et in finibus ejus, et quidquid ibi inveneritis a bimatu et » infra masculum occidite¹. » Tunc videbat Dominus amicos sibi diligendos (1) innocentes; ad se vocantur (2), ut sit innocentium amicus. Sicut est innocens Dominus « Agnus » immaculatus qui tollit peccata mundi, » ita facti sunt ei innocentes amici: « Innocentes et recti adhæserunt mihi, » quia sustinui te, Domine². » Sustinuit fugiens in Ægyptum, et fecit sibi amicas legiones innocentium, quibus dedit sine dolore martyrimum; quia etsi dolebant matres, crimen nescientes lætabantur infantes. Non curabat gladium persecutoris conscientia innocentis, quia gaudebat cum illis fuga innocens Salvatoris. Dominus quæritur, et amici jugulantur, ut jungeret eos sanguis innocens, quos separavit gladius impudicus.

II. O inverecunda dextera persecutoris! Non habet quod feriat in membris infantis, et extendit brachia ferientis. Gladius locum non habebat, et carnificem non pudebat. Latior erat (3) machæra, quam viscera, ut gladiator haberet crimen, et non innocentia (4). Dum enim evellerentur a complexibus matrum avara manu carnificum, matres suas digitis constringentes, et miseris gemitibus deplorantes, clamat mater: « O mi fili, quid me retines, et te a me separat carnifex? Tu stringes manus, et meus (5) torquetur affectus. Hoc præcepit rex, ut separeris a me, sed est alius Rex fortior et æternus, per quem conjungaris ad me. Fili, facio tibi vale, terra bibit sanguinem tuum, sed est qui suscipiat spiritum tuum. » Ubique luctus, ubique gemitus. Indictio fuit non cupiditatis, sed magni furoris. Clamat ergo hinc et inde diversa mater: « Carnifex, parvulum meum a me festinas gladio separare; dona moram si

¹ Matth. II, 16. — ² Psal. XXIV, 21.

(1) Cod. sibi diligentes. — (2) Cod. ad se vocantem, sine sensu. — (3) Id. latius. — (4) Aliquid desiderari videtur; forte et non innocentia dolorem, aut aliud hujnsmodi. — (5) Cod. male meos.

habes pietatem. Tu tollis a me filium meum, et ego non debeo in illo modicum habere momentum, ut (1) refrigeret animum meum. Ego genui, ego pepererim, et nutriti de meo ubere (2), sed te ministrum (3) crudelitatis inveni. Saltem non a me filius meus jejunos discedat; dabo illi viaticum lactis, ut habeat viscera pinguedinis, ubi sagines gladium crudelitatis. Parvus sanguis; accedant et nutrimenta lactis, ut tua (4) satiatur machæra, et filii mei impinguatur anima lacte, et sanguine candidetur, sicut tunica medio clavata. Sanguis erat purpura, et hoc fecit stola candida pretiosa. Tecum vado, dulcissime fili, clamat mater, quousque ad locum perveniam; te dulcissimum, te uteri mei dolorem et gemitum spectatura (5) deduco. Ego infigo osculum, et carnifex sine misericordia infigit gladium. Ipse percutit pro Christo passurum, et ego suscipio sanguinem innocentis cum Christo regnantis. Tu jugulas sine causa, et ego non suscipio viscera mea. Si mihi non licuit nutrire, saltem merear sepelire? Si mihi non licuit lactem dare, liceat vel sepulcrum meo filio dignum (6) componere, quia viscera mea turbantur nimio dolore, dum inspicio meum filium carnificis manus sine misericordia jugulare.»

III. Inter matrum planctus et filiorum ululatus, in fuga erat Dominus Christus. Milites percutiebant, matres sepelebant, et Angeli spiritus eorum suscipiebant, et Christus rex dicebat: «Innocentes et recti adhæserunt mihi.» Si ergo volumus, fratres, Christo adhærere, caveamus (7) malignitatem, teneamus simplicitatem, ut mereamur a Domino pietatem.

(1) Cod. et. — (2) Id. de mea ubera. — (3) Id. victricum. — (4) Id. sua. — (5) Id. spectura. — (6) Id. digno. — (7) Id. male careamus.

SERMO LXXVIII.

In Natali Innocentium II.

In appendicem sermo iste, sicut et præcedens, merito rejiciatur, quamvis legatur in Cod. XII, fol. 48. Duræ sententiæ, durior et stylus, qui nihil Augustinianum refert. Indocticujusdam et grandiloqui monachi factus videtur. Adde quod amanuensis indocto auctore et ipse indoctior nulla fidelitate conscribenda conscripsit, sed sententias et verba ubique deformasse culpandus est; unde plura occurrunt quæ vix, imo et ne vix quidem possunt intelligi. Hinc et diu dubitaveramus utrum in lucem foret emittendus; sed placuit deinde illum proferre in publicum, tum ad servandam nostrorum codicum integritatem, tum ut lectori subjicerentur nonnullæ hinc et inde scaturientes non contemnendæ sententiæ. Sit hujus sermonis locus in appendice post præcedentem cum numero in Natali Innocentium VI.

SYNOPSIS.

I. Testes Christi nascentis prædicti a Prophetis parvulorum vagitus. II. Persecutorum crudelitas. III. Innocentium inter brachia matrum barbara occisio. IV. Occisorum confessio. V. Eorundem triumphus. VI. Martyrum primitiæ Innocentes.

I. Quid est, fratres charissimi, quod circa propheticas aures clamant vulnerum voces? quid est quod sancti Spiritus præscientia, scelus antequam fiat canitur, et inno-

cens sanguis priusquam fundatur, auditur? Strepit interpellans, ululans occisorum innocens turba ingemiscit, contestans immatura messis nascentium, seges saucia inter lactentium vagitus et cunas Christi; clamant tot martyria quot sepulcra, et Jeremiae vatis caeleste praeconium, et nascentis (1) Dei fidele documentum. Qui Prophetarum non accipiunt testimonium, vel voces audiant (2) occisorum, sicut scriptum est: «Vox in Rama audita est ploratus et fletus; Rachel plorans filios suos, et noluit consolari, quia non sunt¹.» Nato enim Domino nostro Jesu Christo, postquam radiantis globi alium sidus caelestem ortum auspice protulit lumine, et interpretes stellarum territ (3) Incesplendoris micantis orbis candicans visus, rutilique ignis fulgorem ostendit; tunc Magis, quorum sacrilega peritia est, et secretorum sagax, ac vetita male cauta solertia signorum omnium cursus et motus, ortus occasusque sollicitat, regalis stellae sidereum (4) jubar, et inusualis circuli insuetum lumen ostendit nativitatem; qui mirati ac trepidi Herodis aures pavidi metus terrore perturbant. Sed mortalis sodalitate (5) naturae natum terris novum indicant regem regnorum, caelestium principem, sicut David Spiritu sancto plenus pronuntiat dicens: «Pete a me, et dabo tibi gentes hereditatem tuam, et possessionem tuam terminos terrae².»

II. Agnitis itaque, charissimi fratres, caelestis nativitatis regalibus signis, aestuat tyrannicus animus, propinat veneni ebrium nefas, et crudelis sceleris sanie pasta mens indigestum virus eructat. Patitur exitii sui pervigiles focos (6), et in poenam suam indigena carnifex persistens, edacis flammæ vernaculo consumitur igne. Sed dum incertarum rerum incertior consolator exerrat, profanos haustus sitiens, scelus gestiens, mortiferis morsibus innocentium

¹ Matth. II, 18. — ² Psal. II, 8.

(1) Cod. male *irascens*. — (2) Id. *audiunt*. — (3) Id. *tremuit*. — (4) Id. *siderum*. — (5) Cod. *mortali soliditate*. — (6) Id. *locos*.

membra dilaniat, et cruentae legis feralibus jussis totam nascentium depopulatur infantiam. Mittit namque immanissimus tyrannorum per Bethleem populos non edicta, sed tumulos, et publicum luctum funebri annotans pagina, innocentium scilicet supplicium, legem jubet esse sacrilegium. Cunctorum infantium annos sectatur, et tempus, ac Magorum dimensum admonitum (1). Inter membra lactantium errando, per strages funerum nunc quaerit homicidium explere (2) mentis caecum furorem. O insanæ blasphemiae insanabilem luem! Totam vult humani generis sobolem perdere, quasi vero inter homines possit Deum occidere.

III. Sic sancti Evangelii perennes loquuntur apices: «Tunc Herodes cum vidisset quoniam illusus esset a Magis, indignatus est nimis, et misit, et interfecit omnes pueros qui fuerunt in Bethleem a bimatu et infra, secundum tempus quod exquisierat a Magis¹.» Sternuntur itaque innumera infantium millia, in quibus lex rea nascendo fecerat poenam; supputantur parvulorum breves anni, et recens nativitas carnificis curiositate perquiritur. Non evasit mortem, quem aetas prodidit innocentem. Stat liberis raptis mater orbata, et, his revulsis, fluentium mammaram laetum imbrem clausa vix continet dextera. Stat unius causa ad diversas supplicia. Haec percipientem, ut expectet paululum, rogat, donec infans ad vulnus idoneus fiat, ne de parvo corpore se infamet homicida. Haec ut in pectus suum feriat, ne suus innocens feriat, exorat. Nulla a lacrymis se mater excusat; solas inducias postulat, ut persecutori nutriat, quos occidat. Stat cruentus exerto mucrone percussor, et assidua caede lassata jam dextera, ingrassati teli obtusam aciem vibrans, tenerum transforat pectus, sed in brevi corpore locum vix invenit vulnus.

IV. Sonant inter carnificum manus pro clamoribus tre-

¹ Matth. II, 16.

(1) Forte *dimissum admonitum*. — (2) Cod. *efferre*.

muli vagitus, pro ululatibus pium murmur infantium. Nemo loquitur mortem; quin (1) frigida in faucibus lingua laudem mussitat, non dolorem, sicut beatus propheta David testatus est dicens: « Ex ore infantium et lactentium perfecti laudem propter inimicos tuos¹. » Sic, fratres charissimi, in laude Domini nostri Jesu Christi primus dedicatus est sermo; sic clausi oris resoluti repagulo, rudes linguæ immolavere primitias, cum tacita victima loquax discit esse per vulnera, sicut Salomon sapientissimus loquitur: « Dominus aperuit ora mutorum, et linguas infantium fecit disertas². » Confitetur ecce mutorum nova vox Dominum, et balbutiens (2) lingua verba semivoca in laudem Christi, quasi olim docta, loqui se provocat; rumpuntur nova suspiria, et infantium labiorum confessa (3) fragmenta in verbase glutinant. Non expectatur loqui, qui Deum cogitur confiteri. Sic ad Moysen Dominus dicit: « Ego aperiam os tuum, et instruam te quid loquaris³. » Agnoscit vero consacrilegus tyrannus facinus suum ante prædictum. Intellegit in aures Dei, quicumque sunt Sanctorum gemitus, resonasse suspiria, cum recepta plenitudo, vatidico ore, sacri sensûs modulando divina verba, famulatur (4).

V. Quæ sunt jam, fratres charissimi, cœlestis mysterii occulta sacramenta? Rachel clamat lacrymis, vociferatur lamentis, et consolatio nulla fit mortis, nulla humanitas. Istæ res fidei exemplo sunt nobis. Suos contestatur occidi, et confitetur iterum non amitti. Flet mortalitas, tacet secura credulitas (5). Sæculum quidem perdidit, sed occisos pro Christo suscepit. Promovet tunc cœlestium regionum spiritalem militiam barbarus tyrannus (6), et divinis castris tyronum innocentia, terram caractere (7) cruoris

¹ Matth. xxi, 16. — ² Sap. x, 21. — ³ Exod. iv, 12.

(1) Cod. male *quid*. — (2) Id. *ridicule intuentis*. — (3) Sic cod. *ejus durissima verba*. — (4) Id. *famulantur*. — (5) Id. *male crudelitas*. — (6) Id. *tyrannorum*. — (7) Sic cod., excepto quod *pejus* habet *caracte rem*.

insignie martyrialibus stipendiis Christus aditulat, quanto suos probet exercitus. Non est angustus venientibus locus; omnes suscipit cœlum. Præcedat Regem suum gloriosi agminis innocens miles, et ad metam (2) Christi votivis incedat officii. Fundatur fidei (3) sulcis Christiani nominis sanguis. Fiat dives Sanctorum messis in tumulis, et exuberent Dei horrea de sepulcris.

VI. His ergo testibus nuntiatus est Christus; horum sanguine (3) nativitatis Dei spirituales conscriptæ sunt tabulæ. Horum primo confitentium pro Christo cruorem terra suscepit; sic plantata martyria; hinc ex parvulorum novella divitis vineæ frondere sarmenta; hinc honesta mater Ecclesia, passionum differens palmas, cœlestem vivaces surculos promovit ad coronam.

(1) Cod. *meta*. — (2) Id. *fide*. — (3) Id. *sanguinem*.

SERMO LXXIX.

In festo sanctorum Innocentium III.

Hic sermo, qui jam editus habetur apud Combefisium, tom. 1, de Tempore, fol. 445, in pluribus concordat, et differt in pluribus, imo et magnum extat discrimen varios inter codices sive Cassinenses, sive Florentinos, quorum alii longiores sunt, alii autem breviores. Ubique fere habet nomen sancti Augustini, sed ubique se prodit versionis character; unde videntur varietates, quæ inter diversos codices intercedunt, procedere ex varietate translationis. Idem textus fuit, sed non idem interpretator. Propter autem discrimina quæ occurrunt, stampis submittendus visus est hic sermo, qui habetur: 1° Bibl. Amiat., Cod. II, fol. 15; 2° Bibl. Laurent., Plut. XIV, Cod. IV, fol. 52 b; 3° ibid., Plut. eodem, Cod. I, fol. 54; 4° Cod. Cass. CVI, fol. 191 a tergo; 6° Cod. altero ex eadem Bibl., cujus numerus non ad me transmissus est, sed fol. 66 a tergo. Juxta Combefisium, non est Chrysostomi, quanquam alicubi nomen ejus habeat, sed est forte Chromatii. Quidquid sit, ponatur in appendicem post præcedentem cum numero in Natali Sanctorum Innocentium VII.

SYNOPSIS.

I. Innocentes pueri Christi laudes canunt, dum parentes eorum Christum persequuntur. II. Pueri isti docti sunt sine magistro, sed inspirante Spiritu sancto. III. Oritur ergo grande discrimen inter pueros et parentes eorum. IV. Fletus Rachelis sine consolatione. V. Innocentium laus.

SERMO LXXIX, IN FESTO SS. INNOCENTIUM III. 419

I. David propheta sanctissimus loquitur dicens (1): «Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem propter inimicos tuos!» Dedicatur novus (2) ab infantibus sermo; sanctis laudibus Christi (3) in gloriam Domini primam (4) vocem aperiunt innocentes. Fiunt disertis laude qui fuerant (5) imperiti sermone. Offerunt Domino (6) primitias linguæ, novos oris immolant fructus, verborum principia tunc primitus (7) libant. Infantia enim, quæ per ætatem loqui non poterat, glorias Dei (8) cum laudibus resonabat. Norunt laudare Christum, qui loqui non noverant (9). Fiunt periti laude, qui fuerant imperiti sermone (10). Ostendunt laudibus Christum (11), suffragiis prædicant Dominum (12), quem parentes volebant ducere ad supplicium (13). O parentum miserabilis furor (14)! Insectantur Christum, quem filii suscipiunt; necare disponunt quem infantes agnoscunt. Parentes crudeles existunt, et pueri venerantur, nec a filiis potuerunt discere, quos ipsi erudire debuerunt. Disce, miserrime hostis, disce, inquam, a parvulis, quod a lege non discis. Cognosce (15) vel tardius

¹ Psal. VIII, 3.

(1) Cod. I et CVI, dilectissimi fratres, præcantator propheta David a Spiritu sancto inundatus, sic ait, quod etiam charitas vestra modo nobiscum audit, simulque cantavit: Ex ore, etc. — (2) Cod. I male vobis. — (3) Deest Christi in codd. I et CVI. — (4) Cod. I hora prima vocem; cod. CVI ora prima voce. — (5) Cod. CVI male fuerint. — (6) Cod. I Deo. — (7) Sic codd. I et CVI; in cæteris hæc verba desunt. — (8) Sic codd. I et CVI; cæteri Deo. — (9) Cod. CXVI norunt. Sic et edit. — (10) Hæc desunt in cod. I et CVI; sed leguntur in cæteris, et in edit. — (11) Sic cod. IV; codd. I et CVI, Deum; cod. Cass. Dominum. — (12) Sic cod. IV; codd. I et CVI Christum. — (13) Sic codd. IV et CVI; alii ad supplicium ducere nitentur. — (14) Hæc et sequentia sic leguntur in codd. IV et CVI. Codd. autem I et CVI sic habent: O Herodes! miserabili furore insectaris Christum, quem infantes suscipiunt. Tu crudelis existis, et pueri venerantur. Nec ab infantibus discere potuisti, quos tu debueras erudire. — (15) Sic codd. IV et CVI; cæteri agnosce.

Christum, cui innocens ætas perhibet testimonium (1). Intellige laude infantium, quem præconiis non intelligis Prophetarum. Crede suffragio parvulorum, qui non credis documento virtutum. Persuadeant talium laudes, cui (2) persuadere non potuerunt Domini voces (3). Nec ulla te causa jam poterit excusare, quem propria soboles non potuit edocere.

II. Fiunt interea pueri sine magistro disertis, docti sine doctore, sine eruditore periti. Agnoscunt Christum, prædicant Dominum, non quem persuasio humana (4) docuerat, sed quem divinitas innocentibus inspirabat. Cessant enim humana, cum divina tractantur, quia humana ipsa prodesse non poterunt (5), nisi divinorum solatio subleventur. Necesse est enim terrena succumbere, cum cœlestia prædicantur, naturalia silere, cum virtutes loquuntur (6). Erigitur itaque infantium ætas in laudem, quæ (7) delictorum non noverat crimen (8). Dignus a dignis (9) laudatur, et innocens innocentium testimonio prædicatur (10). Hoc enim Christo Domino (11) debebatur, ut non a reis parentibus, sed a filiis innocentibus (12) laudaretur. Tacere enim innocens ætas Dei laudes (13) non poterat, quam

(1) Sic codd. iv et cxvi; cæteri quem innocens ætas docet hominibus præferendam. In infantum laudibus intellige Dominum, quem præconiis non intelligis Prophetarum. — (2) Sic iidem codd. cæteri si; et deinde Dei pro Domini. — (3) Hic deficient pluribus præmissis codd. i et cv; codd. autem iv et cxvi pergunt ut sequitur. — (4) Deest humana in codd. i et cv. — (5) Sic codd. i et cv; cod. iv male potuerunt. — (6) Hæc phrasid deest in codd. i et cv. — (7) Cod. i male quem. — (8) Codd. i et cv addunt: Noverat et alleluia cantare. Quid est enim alleluia cantare, nisi Deum laudare? Alleluia enim Hebræus sermo est, latine Laudate Dominum, sicuti modo in præsentis Psalmo cantavimus. Quæ quidem nihil aliud esse videntur, quam scribentis glossa. — (9) Codd. i et cv dignus Dominus a dignis infantibus. — (10) Cod. i comprobatur. — (11) Deest Domino in codd. i et cv. — (12) Codd. i et cv ab innocentibus filiis. — (13) Cod. cxvi laudem.

Christi gloria provocabat (1). Silentia gloriæ, damna sunt linguæ. Est enim crimen tacere, quod sit fructiferum prædicare; nec loqui ætas ipsa potuit nolle, cui divinitas contulit posse. Periculose tacetur, quod salubriter prædicatur, quia beneficii ingratus est, qui dispensanda absconderit, aut prædicanda siluerit. Unde et isti infantes non potuerunt silere, quem meruerunt dicere. Potuerant enim rudimentis ipsis relinqui (2), si paterentur Dominum silentio præterire.

III. Nascitur interea discrimen inter parentes et filios, inter genitores et natos. Erant enim parentes et filii genus simile, sed dissimilis interitus. Separant causæ, quos natura conjungit; discernit ratio, quos cognatio sociavit. Ideo (3) conspicit uterque Christum, intuetur et cernit, et uterque non, quod cernit, agnoscit; unus est ambobus visus, sed dissimilis intellectus; par est utrisque oculus (4), dispar est sensus. Denique parentes vident, nec credunt; filii vero, quod vident, laudibus protestantur. Præstat parvulis innocentia, quod reatus parentibus denegavit. Conferat simplicitas dignis, quod malitia negavit indignis. Damnantur laudibus filiorum, dum, persequendo Christum, cumulos aggerant peccatorum. A Deo negatur parentibus noscere, quod datur infantibus prædicare. Lætantur pueri, gaudent infantes, quod laudis Christi facti sunt narratores. Canunt suffragia, glorias indicant, lætitia efferuntur. Timent silere, ne lapides faciant in laudes Domini personare, ut in his, quod scriptum est, dicamns esse completum: Sapientia aperuit os mutum, et disertitas fecit lin-

(1) Codd. i et cv: Quæ peccata non noverat. Cætera desunt usque ad hæc verba: Lætantur pueri, gaudent infantes quod laudis Christi etc., pro quibus habent, gaudent et gloriantur infantes quod laudis Christi facti sunt narratores. Deinde iterum differunt et dicunt: Ineffabilia tunc ora priusquam mundana solverentur in verba, laudabiles Deo inter carnificum manus voces fuderunt, ut in his quod scriptum est dicant completum: Sapientia, etc. — (2) Codd. relinquere. — (3) Id. adeo. — (4) Deest oculus in codd.

»guas infantum¹. » Os mutum in laude Christi patescit (1), et os loquax sanctis (2) laudibus commutescit. Imperitus sermo in glorias Domini expolitur, et peritus nefandis facinoribus implicatur. Disertas laudes innocens ætas expromit, et nocendi causas miseranda senectus exquirat. Mutantur in contrarium parentes; ut Dominum, qui non poterant, loquerentur, et, qui poterant, ejus laude (3) privarentur. Facit enim infantes dicere, qui contulit posse. Silere non patitur, qui tribuit quod dicatur. Accipiunt enim a Christo et reddunt, consequuntur et referunt. Uno enim tempore et qui dederat, recipit, et qui acceperat, reddit. Uno, inquam, tempore sua Christo redduntur, dum ejus laudes illi ab infantibus referuntur. Diximus de laude infantum, quid de lactentibus proferemus (4), quorum laudem invenire non possumus, nisi eos ipsos qui laudaverunt, noverimus? Ex ore infantium (5)! Qui sunt isti (6)? ubi sunt? Quam laudem intulerint quæro, qui loqui non noverant. Neque enim ætas illa poterat nosse (7), quod natura non dederat (8), aut celebrari a talibus poterat, quod institutio denegat. Dicunt namque Domino laudes trucidati ab Herode lactentes. Loquuntur sanguine, quod lingua non possunt; passione canunt, quod sermone non norunt; occisi prædicant, quod vivi non poterant. Nec novum quid dicitur (9), ut innocens sanguis aut Deo referat laudes, aut suas indicet passiones, eum Abel sanguis clamet ad cælum, aut occisorum animæ

¹ Sap. x, 21.

(1) Sequentia iterum desunt in codd. 1 et cvi. — (2) Codd. *solis*. — (3) *Iid. laudes*. — (4) Hic sermonem continuant codd. 1 et cvi diu interrupti, et habent: *Protulimus de laude dicentes infantium; quid de laude lactentium proferemus?* codd. iv et cxvi male *perferemus*. — (5) Sic codd. 1 et cvi. Hæc verba desunt in codd. iv et cxvi. — (6) Sic *iidem* codd. Codd. autem iv et cvi non habent *isti*, et deinde habent *ibi sint*; denique *pueri pro puero*, et *norant pro noverant*. — (7) Cod. iv male *posse*. — (8) Sic cod. iv; codd. 1 et cvi *quod per naturam non didicerat*; pbrasis reliqua desunt in iis codd. — (9) Cætera desunt in codd. 1 et cvi usque ad hæc verba *transmittit infantes*.

vociferentur ad Dominum. Contulit martyrimum laudem, quibus negaverat natura sermonem. Licuit sanguine clamare, quibus narrare non licebat voce; licuit sanguine loqui, quibus lingua non licuit. Miscent cum Domino colloquia, quibus humana negata sunt verba.

IV. Sed enim occisis innocentibus istis, impleta sunt Prophetæ verba dicentis: «Vox in Rama audita est fletus» et plorationis; Rachel ploravit filios suos, et noluit consolari, quia non sunt¹. » Rachelem primo Ecclesiæ esse personam nemo qui abnuat, nemo qui aliud contra veritatem defendat; sed duo in illa diversa conspicio, fletum et consolationis contemptum (1). Si enim fleuit, cur consolari contempsit? aut si consolari contempsit, cur fleuit? aut quomodo competit consolari noluisse, cui competit fleuisse? quæ aut flere non debuit, quæ (2) consolari contempsit, aut consolari debuit, quæ non flere non (3) potuit, cum manifestum sit fletus consolatione tergi. Vel certe cur indignit flere, quæ non indignit consolationis sermone? Sed «Noluit, inquit Scriptura, consolari, quia non sunt,» id est, noluit consolari, quia sunt. Si idcirco (4) noluit consolari, quia sunt, quomodo voluit flere, quasi illos qui non sunt? Sed ut compendio jam diversitatum causa reddatur, conditio a matre desletur, sed spe gloriæ consolatio humana contemnitur. Pietatis affectus in fletibus declaratur, sed occisorum gloria repudium consolationi indicitur. Pugnant enim in matre affectus et fides; humanitas cum devotione concertat. Plangit affectus, sed fides exultat; deflet humanitas, sed devotio consolatur. Licuit enim matri humanitus flere, cui non licuit consolatione humanitus indigere. Ideo (5) Dominus Christus in Lazaro fleuit, nec tamen ipse quoque cujusquam consolatione indignit, quia

¹ Matth. ii, 18.

(1) Cod. male *fletus... contemptus*. — (2) Cod. *quem*, et ante *cui*. — (3) Deest *non* in cod. — (4) Sic *edit*; cod. *sub circo*. — (5) Cod. *adco*.

hominis fuit quod flevit, cum manifeste Deus sit qui Lazarum suscitavit.

V. Sed o beata lactentium gloria, quibus pro Christo contigit dedicare martyrium! Expugnant (1) tempore uno nativitatem et mortem, ingressum et exitum, principium et occasum, ut ipsis posset tempore uno, ut dixi, contingere, et nascendo ingredi mundum (2), et dedicare martyrio cælum (3). Probat novos exercitus Christus (4), rudes milites signat, legiones lactentes victoria perpetrata coronat (5). Fiunt pro Christo victores, qui fuerant æquales; fiunt, inquam, infantes sine certamine fortes, sine pugna victores. Norunt vincere, qui pugnare non norunt; existunt victoriæ compotes, qui fuerant ætate imbecilles. Merentur martyrium pœna; gloriam sanguine comparant; æternam vitam temporali morte commutant, nec timuit ætas illa mortem, nec horruit. Timere enim non potuit, quæ timere non novit. Transmittit (6) infantes infans Christus ad cælum. Offerit nova xenia Patri, primitias fructuum exhibet Genitori. Ostendit futuram fecundissimam (7) messem, dum in semine tantam exhibet ubertatem. Derisit se (8), derisit hostilis immanitas, quæ putavit turbare posse consilium Dei, gloriam Christi, salutem necessariam mundi, sed contulit infantibus multis martyrium (9), dum infantem (10) quærit occidere Christum. Præstat hostis dum nocet (11); beneficium tribuit, dum occidit. Invideret enim eorum gloriam, si amaret. Sed aliæ sunt terrestres pugnae, aliæ cælestes victoriae. In prælio Christi moriendo vivitur, cadendo surgitur, victoria post interitum comparatur.

(1) Cod. iv expungunt. — (2) Id. malum. — (3) Id. martyria læto. — (4) Id. Christe. — (5) Id. coronet. — (6) Hic rursus resumunt sermonem codd. i et cvi. — (7) Codd. i et cvi futuram fecundissimam ostendit. — (8) Deest hæc phrasit in iisdem codd. usque ad verba sed contulit. — (9) Codd. i et cvi, sed lactentibus contulit cito martyrium. — (10) Id. dum Herodes infantem. — (11) Cætera desunt in iisdem codd. qui habent concludendo: Ergo, fratres charissimi, oremus, ut digni simus Christum sequi, quatenus cum eo mereamur regnare. Cod. i solus addit: Qui cum patre et Spiritu sancto vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO LXXX.

De Communi Apostolorum.

Exit hic sermo ex Bibl. Ædil., Cod. x, fol. 50. Sit cum cæteris in appendice post sermonem Maurinensem CCXXII, cum numero de sanctis Apostolis II.

SYNOPSIS.

I. Apostolorum grande encomium. II. Ignobiles fuerunt et peccatores, unde nobis fiducia datur occasio. III. Tales missi sunt, ut appareat virtus Dei.

I. APOSTOLI namque, fratres charissimi, sapientes pastores Ecclesiæ militantis, potentes duces pastoresque Ecclesiæ triumphantis, æterni Iudicis assessores, illuminatoresque dominici gregis hodie pro nobis in cælis intercessores facti sunt; gaudeamus; tales namque decebat humani generis doctores constitui, qui et dulces essent, potentes, et sapientes; dulces, ut infideles et rebelles dulciter reciperent; fortes, ut fortiter protegerent; sapientes, ut sapienter perducerent per viam quæ nos ducit ad patriam. Talibus namque dedit Deus potestatem super naturam, ut eam curarent; super dæmonia, ut ea subverterent; super elementa, ut ea mutarent; super animas, ut eas absolverent; super mortem, ut eam contemnerent; super Angelos, ut corpus Domini consecrarent. Quapropter, fratres dilectissimi, sanctorum Apostolorum solemnia celebrantes,